

Lale (Tatarcık) - (Halide Edip Adıvar'ın "Tatarcık" Romanı) Mantıklı

Karakter Farklı, diğer kızların boyalı güzellik kriterlerinin dışında bir çekiciliği olan ve bakını büyüleyen Lale, tüm girdiği işlerden anının aklıyla çıkan başarılı, bilgili bir kızdır. Oldukça enerji dolu olduğu göze çarpan Lale, erkeksi özellikleri ve yaşadığı yeri değiştirme planları, yaşam tarzı ile aykırı bir karakter sergiler. Aldığı eğitim ve bilgi ile farklılığını alafanga olmasıyla da destekleyen kız, kimi zaman çevresine karşı alaycı bir tutum içerisine girer.

Aktiviteler İnsanlardan uzak duran babası gibi onlara yabancı davranan Lale, babasından öğrendiklerini uygular. Ölen babasının ardından yine balığa çıkar, yaz kış fırtınalı havalarda dahi yüzer, bisiklet sürer. Hayatını öğretmenlik yaparak kazanan karakterin her aktiviteye ilgisi vardır. Bahçesindeki sebzelerle ilgilenir, köy çocukları ile zaman geçirir. Babasından kalma keçisi ile vakit geçirir kimi zaman konuşur.

Kişiler Yaşlıları ile pek uyum sağlayamayan Lale'nin en iyi dostu Miss Barkley'dir. Köyün insanlarını kaba ve köhne bulan Lale için tüm insanlar eğitilmesi ve modernleşmesi gereken kişilerdir. Ev hanımı olan annesi ile yakınlığı çok az bulunan karakterin köye kamp yapmaya gelen ve şans eseri onun da görüştüğü yedi genç (Haşim, Salim, Safa, Ahmet, Recep, Hasan, Şinasi), kendisi ile girdiği diyaloglarda Lale'den ders almak zorunda kalır. Miralay Nihat, gençlerin kurduğu kampa pek yakın olduğu için Lale, ona İngilizce ders verme işini kabul eder. Paşa Efendi tarafından oldukça değer gören Lale sonunda kendisini oldukça beğenen ve avukat olacak olan Recep ile evlenir. Recep ile kendisini tanıştıran da yine Miss'tir.

ÖRNEK ANILAR

Erkeksi Klasik Türk kızından aykırı özellikler sergileyen Lale, dış görünüş olarak da 'erkek gibiliğini' gösterir. Kısa saçları ve kaslı vücudu ile dikkat çeken Lale, köyün ihtiyarlarından Abdülgaffar Efendi, kendi kendine: "Kız mısın, oğlan mısın kâfir?" diye sorar. Babasının ölümü ile daha da güçlenen Lale, annesini kimseye muhtaç etmeden bakabilmeyi başarır ve erkekliğini daha da belirginleştirir. Ayrıca köy halkının Lale'nin huy olarak bile annesine değil de daha çok babasının tıpkısı olması da fark yaratır ve halk nezdinde "Anasına bak, kızını al" atasözü Lale için "Babasına bak, kızını al" atasözü ile yer değiştirir: "Bizde "Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al" derler. Bu söz eskiden beri kızların analarına çektiğini belirtir. Fakat bizim Tatarcık öyle pek atalar sözüne uyacak genel örneklerden değildir. O kadar ki, köy halkı bin yıllık atasözünü, onun için değiştirmiş, "Babasına bak kızını al" demeye başlamıştır."

Vatansever Yaşadığı bölgeyi, denizi ve manzarayı çok seven Lale, kendini köyün sakinlerini değiştirmeye adanmış olduğunu belirtmesi ile vatan sevdasını vurgular. Hatta Recep ile evlenmeyi kabul etse bile, diyaloglarında evlilik karşıtı bir tavır sergileyerek ülke insanlarını medenileştirmeye kendisini adanmış için evliliği reddeder: "- Susun, ben hayatımı Poyraz Köyü'ne adayacağım; bu köyü medenileştirmek, bu köye devrimlerimizin ruhunu sokmak için evlenmemeye karar verdim. Onun için Feridun Paşa köşkünde söylediğinizi boşuna tekrarlamayın." Kendisine iyilik etmek isteyen Bay Balta'dan da Poyraz köyüne hizmet etmesini ister: "- O zaman Kaptan'ın kızının iyiliğe ihtiyacı yok. Fakat siz hakikat iyilik yapmak istiyorsanız, Poyraz Köyü'nde öyle bir saha var ki..."

Bilgili Küçük yaştan itibaren diğerleri gibi olmayan, uzaktan izleyen Lale, 18 yaşında iken gittiği Kandilli Kız Lisesi'ni birinci olarak bitirir. Amerikan Kız Koleji eğitiminin ardından hemen İngilizce Öğretmenliği kazanır ve Kandilli Kız Lisesi'ne İngilizce Öğretmenliği olarak atanır. Göreve başlayıp para kazanmasıyla ailesinin ekonomik durumu düzelen Tatarcık(Lale), hayatının geri kalanını yaşadığı yeri ve insanlarını modernleştirmeye adanır ve bunda da başarılı sonuçlar elde eder. Hemen her konuda fikri ve bilgisi bulunur. Çevresi dışında bilgisinden mahalledeki lohusa kadınlar dahi faydalanır, kendisinin onlara da faydası dokunur: "Kadınların rivayetine göre ebe hanımdan çok biliyormuş."

Aykırı Yaşlıları ile pek uyum gösteremeyen Lale, kendi gibi genç olan dönemin gençleriyle iletişim sağlayamaz, onlarla olan ilişkilerinde kayıtsız kalır ve aykırı davranışlar gösterir. Lale kendisini köye örnek bir kişi olarak gördüğü için, insanlara yolun kenarından yürümeyi, onların üzerlerine bisikletini sürerek öğretmeye çalışır. Köyde yaşayan Balıkçı Kör İsmail'in üstüne bisiklet sürerek onu ehlileştireceğini düşünür: "-Orada yeterince polis var. Oradan geçen halk zaten nereden geçeceğini bilir. Burada yolun neresinden yürüyeceğini bilmeyen yayalara yol öğreteceğim. Niçin okula, üniversiteye gittim zannediyorsun? -Ben de şimdi onu düşünüyordum. -Sizin gibi köhne kafalıların içini gençleştirmek, sizi medenileştirmek için..."

Alaycı Çok bilgili olduğunu bilen ve kendine oldukça güvenen Lale, gençlerin kendi ile ilgili yorumlarına çoğu kez alaycı yanıtlar vererek kendinin farkını vurgular. Kıyafetleri ile kötü yorum yapan gençler: "Zavallı, hoca parçası, nereden bulsun da yapsın" der geçerlerdi." Onların kendisine karşı gösterdiği küçümsemeye karşı tamamen alayla yaklaşan ve onları tiye alan konuşmalarıyla gençleri sinir eder: "Mesela herkes boynuna bir

kurdele fiyongu koyduğu zamanlarda öğrencisinden biri ona tafta bir boyunbağı hediye etmişti. Teşekkür edeceğine gülmüş: “Boynuna ngirak takılmış Kırım ineğine dönmek istemiyorum demişti.”

Alafranga Batı kültürü ile eğitim almış İngilizce ğretmeni olan Lale, batı kültürünün medeniyet getirdiğine inandiğı için kendi kültürünün insanlarını değiştirmeye yönelik hareketler sergiler. Normal insanlara karşı kaba ve uyumsuz davranışlar gösteren Lale, Amerikan Kolejinden tanıdığı Helen Barkley ile aynı görüşü paylaştığı için aralarında dostluk oluşur. Lale’ye Amerika’daki sosyal hareketler akımını anlatarak onu geliştirdiğine inanan Barkley, onun hedeflerine ortak olur: “Bütün köy çocukları arkalarında saf halinde, “Tralalla”ya yirmi ocuk sesi iştirak ediyor. Rap, rap, rap gidiyorlar. Köyün havasında görülmemiş bir neşe, bir hayat akıyor. Miss Barkley, Tatarcık’ın koluna giriyor, şarkıya adım uydurarak yürüyor.”